

Program IPM opiera się na czterech zasadach:

- **ustalenie kryteriów działania** – stwierdzenie, kiedy populacja szkodników lub warunki ich rozwoju stanowią zagrożenie infestacją, i wówczas podjęcie właściwych działań,
- **monitorowanie i ustalenie rodzajów szkodników** – pozwala działać na określone gatunki, które są szkodnikami, eliminując ryzyko zastosowania lub nieuzasadnionego użycia niewłaściwych środków, np. pestycydów,
- **prowadzenie działań zapobiegawczych** – ustalenie metod/barier zapobiegających rozprzestrzenianiu się szkodników, tańszych i bezpieczniejszych niż zwalczanie skutków infestacji,
- **kontrolowanie skuteczności stosowanych metod** – weryfikacja planu kontroli i zmiana działań nieskutecznych na nowe, pamiętając, że stosowanie pestycydów o szerokim spektrum działania to ostateczność.

Zintegrowana ochrona przed szkodnikami może więc obejmować:

- modyfikację siedlisk - zmiany wprowadzone przez człowieka w miejscu bytowania, bezpośredniego otoczenia organizmu, które mają wpływ na aktywność i/lub populację tego organizmu,
- kontrolę biologiczną - stosowanie naturalnych organizmów do kontroli i ochrony przed szkodnikami np. bakterie, wirusy, grzyby, feromony, naturalne drapieżniki,
- kontrolę fizyczną - ochronę przed szkodnikami poprzez stosowanie środków termicznych, dźwiękowych, elektrycznych, ruchu powietrza, wilgotności i metod mechanicznych, takich jak: pułapki, ogrodzenia, bariery,
- kontrolę chemiczną - używanie substancji aktywnej do eliminacji, odstraszania lub zahamowania rozwoju szkodników.

Chociaż żaden standard nie ma bezpośredniego odwołania do normy PN-EN 16636, to jednak zakłady przemysłu spożywczego czy farmaceutycznego mają swoje wymagania:

- *Prawo wymaga, aby żywność była produkowana z zachowaniem odpowiednich warunków higienicznych (Rozporządzenie WE 852/2004 z 29.IV.2004 r. w sprawie higieny środków spożywczych).*
- *Dla wielu standardów, jak ISO 22000, BRC Food, BRC Packaging ochrona przed szkodnikami wchodzi w zakres warunków wstępnych. Standardy te wymagają, aby ochrona przed szkodnikami była na odpowiednim poziomie. Dopuszcza prowadzenie*

Profesjonalne podejście do ochrony przed szkodnikami według normy PN-EN 16636:2015-03 polega na wykazaniu przez profesjonalnego usługodawcę, że:

- **Po pierwsze** – odbył się kontakt z klientem;
- **Po drugie** – personel jest kompetentny i posiada wiedzę, którą stosuje w konkretnych warunkach u klienta;

Ocena miejsca – sprawdzenie, czy są widoczne ślady bytowania szkodników oraz czy istnieje potencjalne ryzyko infestacji.

Wyniki oceny powinny być przedstawione klientowi przed stworzeniem jakiegokolwiek planu ochrony oraz jego wdrożenia. *Klient zdecyduje, czy przyjmie wnioski z oceny i zgodzi się na dalszą współpracę.*

Diagnoza (*wyniki oceny*) powinna zawierać:

- wykryte oraz zidentyfikowane gatunki szkodników,
- oszacowanie stopnia ich rozprzestrzenienia,
- ocenę lokalnych czynników składowych sprzyjających ich dalszemu rozprzestrzenianiu,
- określenie środków zaradczych koniecznych do obniżenia ryzyka dalszego rozprzestrzeniania skażenia, śladów bytowania lub wtórnych śladów bytowania,
- oceny efektywności po poprzednich inspekcjach, postępowaniach i interwencjach.

Taka sytuacja ma miejsce, np. gdy firma niezadowolona z usług poprzedniej firmy ochrony przed szkodnikami, szuka nowego dostawcy usług – profesjonalnego.

Jeśli ocena zakładu jest realizowana w ramach umowy/kontraktu (regularnego świadczenia usług) i nie wykryto śladów bytowania szkodników, usługodawca powinien przejść do monitorowania zakładu.

Uwaga - Usługodawca powinien rejestrować wszystkie zapisy z inspekcji zgodnie z umową i zachowywać zapisy z każdej wizyty (nawet pierwszej).

Jeśli profesjonalny dostawca usług DDD wykryje ślady bytowania szkodników, osoba z kompetencjami (szczegóły w Zał. 1 do opracowania) powinna przeprowadzić

z ewentualnymi konsekwencjami przedstawionymi przez ww. firmę. Często firmy DDD szykują karty działań korygujących dla takich klientów.

Profesjonalny dostawca usług powinien zapewnić, że jego działania są zgodne z wymaganiami klienta spełniającymi wymogi standardów i systemów certyfikowanych. *Dlatego też warto śledzić zmiany wymagań w standardach jakościowych zakładów.*

To profesjonalny dostawca usług opracowuje zalecenia dla zakładu w oparciu o zidentyfikowane potencjalne zagrożenie dla zdrowia, majątku i otaczającego środowiska.

Gdy rozważane są alternatywne metody (punkt 6 w zał. 1 do opracowania) firmy zajmujące się ochroną przed szkodnikami powinny rozważyć:

- wszelkie konsekwencje wynikające z natury pomieszczeń, otoczenia, lokalizacji i działalności zakładu,
- ryzyko, na które klienci są narażeni (charakter szkodników, prawdopodobieństwo obecności i rozprzestrzeniania) oraz konsekwencje,
- potencjalny wpływ interwencji na środowisko i inne gatunki nie będące szkodnikami.

Przy wyborze najlepszej metody ochrony należy rozważyć:

- ryzyko dla lokalnego środowiska,
- potencjalne zanieczyszczenie wód, gleby,
- możliwość zatrucia zwierząt nie będących szkodnikami (gatunki niecelowe - organizmy nie objęte kontrolą).

Osoba odpowiedzialna technicznie ma za zadanie określić wymogi prawa i wybrać odpowiednią strategię w planie ochrony przed szkodnikami przygotowywanym dla klienta. *Do tego potrzebna jest rozległa wiedza.*

monitorowaniu lub usług świadczonych regularnie, związanych z długoterminową umową.

Kompetencje i wymagania

Ogólne kompetencje zostały opisane w załączniku 1 do opracowania.

Osoba kompetentna - osoba przeszkolona, która ma umiejętności, wiedzę, praktyczne doświadczenie i odpowiedzialność do świadczenia usług ochrony przed szkodnikami.

Personel profesjonalnego dostawcy usług ochrony przed szkodnikami powinien być w stanie poprawnie zinterpretować wymagania klienta oraz wymagania techniczne stosowanych środków zapisane na etykietach, w kartach charakterystyk i protokołach z usług.

Profesjonalny usługodawca musi posiadać odpowiednie zasoby osobowe. Należy określić strukturę z podziałem obowiązków związanych ze świadczeniem usług ochrony przed szkodnikami. Często zdarza się, iż profesjonalny dostawca usług DDD posiada już wdrożony i utrzymywany system ISO 9001, a może jeszcze ISO 14001; wtedy najlepiej dopasować wymagania personalne normy ISO 16636 do wcześniej określonej struktury spełniającej wymagania norm systemowych.

Struktura powinna obejmować:

1. Zatrudnioną na stałe **osobę odpowiedzialną technicznie**, nadzorującą właściwą wiedzę i umiejętności pozostałych pracowników w zakresie świadczenia usługi ochrony przed szkodnikami i jej późniejszej weryfikacji.

Często taką funkcję pełni Właściciel, Prezes Zarządu.

Osoba odpowiedzialna technicznie - osoba odpowiedzialna za zapewnienie szkoleń i właściwych kompetencji profesjonalnych użytkowników oraz przestrzegania przez nich wymogów określonych w protokołach usług (w tym kontroli, identyfikacji szkodników, oceny ryzyka, planowania usługi, oceny alternatywnych metod, zdefiniowania warunków, w których stosuje się środki kontroli, oceny efektywności usługi).